

УДК 343.37:343.236.4

Л. Д. Заркуа, аспірантка

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова,
кафедра кримінального права, кримінального процесу і криміналістики,
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО “УМИСЕЛ” ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Проаналізовано чинне законодавство про визнання недійсними угод суб'єктів господарської діяльності, укладених з метою, завідомо несумисною з інтересами держави та суспільства, а саме за їх спрямованістю на ухилення від сплати податків.

Ключові слова: “фіктивні підприємства”, органи державної податкової служби, ухилення від сплати податків, визнання угод недійсними, “умисел” юридичної особи.

Головним чинником розвитку економіки нашої держави на даному етапі є збільшення розміру дохідної частини Державного бюджету України. Провідну роль у забезпеченні наповнення бюджетів усіх рівнів відіграють органи державної податкової служби.

Саме зусиллями податкових органів запобігається безпідставне відшкодування з державного бюджету ПДВ несумлінним платникам податків та шкода у вигляді ненадходження податків, зборів та інших платежів, яка наноситься державі окремими платниками податків у результаті ухилення ними від сплати таких податків.

У ситуації, коли традиційні джерела сплати податків не дозволяють отримувати необхідні державі кошти, перед органами державної податкової служби постають завдання пошуку додаткових засобів поповнення дохідної частини бюджету, якими на сьогодні обґрунтовано можна назвати такий напрям роботи податкових органів як позовна робота з питань визнання недійсними угод, укладених суб'єктами підприємницької діяльності із так званими “фіктивними фірмами”, оскільки вона сприяє протидії злочинним намірам ухилення від сплати податків, відшкодуванню збитків, заподіяних державі внаслідок діяльності таких фірм, запобіганню втратам бюджету в майбутньому та обумовлює зростання фактів порушення кримінальних справ за ст. 212 КК України.

В останній час найбільш розповсюдженим засобом ухилення від сплати податків, зборів та інших платежів до бюджету окремими платниками податків є застосування ними схем з іншими платниками, які податків не тільки ніколи не сплачують але й, навпаки, створені для того, щоб дати змогу їх контрагентам ухилитись від оподаткування (далі “фіктивні підприємства”). Механізм оподаткування платників податків податком на прибуток підприємств та ПДВ, встановлений діючим податковим законодавством дозволяє платникам податку на прибуток та ПДВ зменшити об'єкт оподаткування податком на прибуток та ПДВ, належний до сплати у бюджет (збільшити ПДВ, належний до відшкодування ним з державного бюджету), на суму витрат, пов'язаних з господарською діяльністю таких платників та суму ПДВ (податкового кредиту), сплаченого/нарахованого такими платниками у складі сум, зазначених вище витрат. Господарська діяльність платників податків опосередкована укладанням ними угод з постачальниками та покупцями. Отже, юридична природа валових витрат постає у тому, що вони виникають лише при наявності певних господарських

Література

1. Закон України “Про державну податкову службу в Україні” від 04. 12. 90р. N 509-ХІІ в редакції Закону України від 24. 12. 93р. N 3813-ХІІ //Голос України. — 1991. — N 8.
2. Цивільний кодекс України 18. 07. 63р. (із змінами і доповненнями) — Харків, 1999. — 159с.
3. Постанова Пленуму Верховного суду України від 28 квітня 1978 року №3 “Про судову практику в справах про визнання угод недійсними “(із змінами і доповненнями, внесеними постановами Пленуму Верховного суду України від 25. 12. 92р. №13, від 25. 05. 98р. №15) // Юридичний вісник України. — 2001. — № 37.
4. Роз’яснення Вищого арбітражного суду України від 12. 03. 99р. №02-5/111 “Про деякі питання практики вирішення спорів, пов’язаних з визнання угод недійсними” //Бухгалтер. — 2001-. № 17-18 (ч. 2).
5. Роз’яснення Вищого господарського суду України “Про внесення змін і доповнень до роз’яснення президії Вищого арбітражного суду України від 12. 03. 99 N 02-5/111 “Про деякі питання практики вирішення спорів, пов’язаних з визнанням угод недійсними” від 26. 04. 2002 р. N 04-5/491 // Вісник господарського судочинства. — 2002. — №3.
6. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25. 07. 02р. №1056 “Про заходи щодо забезпечення однакового і правильного застосування законодавства про податки” //Вісник господарського судочинства. — 2002. — №4.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06. 11. 91р. №1798-ХІІ// Відомості Верховної Ради України. — 1992. — N6.
8. Закон України “Про підприємства в Україні” від 27. 03. 91р. №887-ХІІ // Голос України. — 1991. — K86.

Л. Д. Заркуа

Одесский национальный университет,
кафедра уголовного права, уголовного процесса и криминалистики,
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

К ВОПРОСУ ОБ “УМЫСЛЕ” ЮРИДИЧЕСКОГО ЛИЦА

РЕЗЮМЕ

В ситуации, когда традиционные источники уплаты налогов не позволяют получать необходимые государству денежные средства, перед органами государственной налоговой службы встают задачи поиска дополнительных способов пополнения доходной части бюджета, которыми сегодня обосновано можно назвать такое направление работы налоговых органов как исковая работа по вопросам признания недействительными сделок, заключенных субъектами предпринимательской деятельности с так называемыми “фиктивными фирмами”, поскольку она способствует противодействию преступным намерениям уклонения от уплаты налогов и возмещения ущерба, причиненного государству вследствие деятельности таких фирм.

Ключевые слова: “фиктивные предприятия”, органы государственной налоговой службы, уклонение от уплаты налогов, признание сделок недействительными, умысел юридического лица.